

Titel: Politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet		
Selskab: AP Pension livsforsikringsaktieselskab	Godkendt: AP Pension livsforsikringsaktieselskab den 1. juni 2022	Erstatter version: Bestyrelsesmøde 8. marts 2022

Politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet

1. Formål og anvendelsesområde

Politikken har til formål at reflektere AP Pensions værdier og indsatser til at fremme ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet. Politikken udgør retningslinjerne for dette arbejde og gælder for følgende aktivklasser: Børsnoterede aktier, erhvervsobligationer, statsobligationer, fonde med unoterede selskaber, fonde med unoterede infrastrukturprojekter, lån til selskaber og kreditfonde, fonde med investeringer i ejendomme og direkte ejendomme. AP Pension bestræber sig på at inkludere øvrige aktivklasser og derivater i det omfang, at det er muligt.

Løbende justeringer af politikken skal medvirke til at sikre overensstemmelse mellem AP Pensions ambitioner på området og de tiltag, der er på plads, for at kunne efterleve dem.

Denne politik finder anvendelse for AP Pension livsforsikringsaktieselskab og datterselskaber, der driver investeringsaktivitet.

2. Lovgrundlag

Denne politik er udarbejdet i henhold til artikel 3 i disclosureforordningen (Sustainable Finance Disclosure Regulation (EU) 2019/2088) om gennemsigtighed i forbindelse med politikker for integration af bæredygtighedsrisici i investeringsbeslutningsprocesser.

3. Definitioner

Definition	Betydning
IIGCC	En investorsammenslutning ved navn The Institutional Investors Group on Climate Change
ILO	International Labour Organisation er den internationale arbejdsorganisation underlagt FN
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development er en international organization
PAII	Paris Aligned Investment Initiative
TCFD	Task Force on Climate-related Financial Disclosures har udarbejdet anbefalinger angående klima-rapportering
UN PRI	United Nations Principles for Responsible Investment er internationale principper om ansvarlige investeringer

4. Strategiske mål for Politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet

Med politikken har AP Pension valgt at samle de eksisterende fastlagte rammer for, hvordan hensyn til bæredygtighed inddrages i investeringsprocesser og indsatser. Politikken understøtter AP Pensions strategiske mål om at blive blandt de førende inden for bæredygtige investeringer i Danmark, og bidrager desuden til gennemsigthed i forhold til vores tilgange til bæredygtighed på investeringsområdet.

Politikken udgør således grundlaget for AP Pensions arbejde på området, og beslutninger om nye tiltag og initiativer vil ligeledes tage udgangspunkt i det værdigrundlag, der reflekteres i politikken.

AP Pension anerkender primært at have et ansvar for at sikre et så godt afkast til kunderne som muligt, men også at have et ansvar for, at investeringerne sker ansvarligt og understøtter en bæredygtig udvikling. Dette ligger til grund for AP Pensions Politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet.

5. Risici inden for Politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet

AP Pensions tilgang til bæredygtige investeringer tager hensyn til princippet om dobbelt væsentlighed:

- "Bæredygtighedsrisici": En miljømæssig, social eller ledelsesmæssig tilstand, der kan have en potentiel væsentlig negativ indvirkning på investeringens værdi (samfundets påvirkning af virksomheden).
- "Negativ bæredygtighedseffekt": Investeringsbeslutninger der kan bidrage til eller være direkte forbundet med negative effekter for bæredygtighed (virksomhedens påvirkning af samfundet).

Manglende bæredygtighedstiltag udgør ligeledes finansielle risici for AP Pensions investeringer. Derfor skal politikken indebære tiltag og strategier, der vurderes passende til at kunne skabe en investeringsportefølje, hvori der tages hensyn til relevante bæredygtighedsrisici, der kan have væsentlige økonomiske indvirkninger på det forventede afkast. Prudent Person-princippet skal efterleves, og vi skal identificere, måle, overvåge, forvalte, kontrollere og rapportere om de risici, der er forbundet med vores investeringer.

6. Bestyrelsens risikoappetit

Bestyrelsen ønsker ingen særlig risikotagning inden for politikkens område og ønsker derfor ikke, at virksomhedens drift udøves på en sådan måde, at der kan stilles spørgsmål ved overholdelse af politikkens rammer.

7. Metode og procesbeskrivelse

7.1 Internationale principper for ansvarlighed og bæredygtighed

AP Pensions politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet er baseret på veldefinerede og anerkendte internationale principper omkring menneskerettigheder, korruption og miljø. Politikken tager blandt andet udgangspunkt i FN's Global Compact og følger desuden OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, FN's retningslinjer om menneskerettigheder og erhverv samt bredt anerkendte FN-konventioner. Det er AP Pensions holdning, at man ved at følge de internationale principper kan sikre en ansvarlig forvaltning af kundernes opsparing.

FN's Global Compact materialiserer sig i 10 principper omkring menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og anti-korruption. Principperne er formuleret på baggrund af FN's deklaration om menneskerettigheder, ILO's deklaration om arbejdstagerrettigheder, Rio-deklarationen om bæredygtig udvikling og FN's konvention mod korruption. Disse 10 principper støtter desuden op om FN's 17 verdensmål for bæredygtig udvikling. Det er AP Pensions politik at investere i selskaber, som arbejder for at overholde de 10 internationalt anerkendte principper.

AP Pension er medlem af UN PRI, som er en uafhængig organisation af investorer, der arbejder med og for ansvarlige investeringer. UN PRI er støttet af FN, men er ikke en del af FN. UN PRI's seks principper er en retning for, hvordan man kan opnå en mere ansvarlig investeringspolitik, og AP Pension støtter op om disse. AP Pension støtter og rapporterer også efter TCFD-principperne og anbefalinger i relation til klimarelaterede risici.

7.2 Klimaet og mål for investeringer i den grønne omstilling

Som følge af ovenstående bæredygtighedsprincipper arbejder AP Pension ud fra den såkaldte Parisaftale, når det gælder klima. Aftalen blev indgået på COP21 topmødet i Paris i december 2015, og målsætningen med aftalen er, at lande begrænser den globale temperaturstigning til under to grader og arbejder for at begrænse den til 1,5 grader. AP Pension har tilsluttet sig the Paris Aligned Investment Initiative (PAII), og har dermed forpligtet sig at have en CO₂-neutral investeringsportefølje senest i år 2050 i overensstemmelse med det mest ambitiøse mål i Parisaftalen om en temperaturstigning på maksimum 1,5 grader. Det betyder, at klimahensyn er inkorporeret i AP Pensions investeringsproces.

Vi har samtidig en ambition om at øge vores andel af investeringer, der bidrager til den grønne omstilling, hvis afkastet samtidigt vurderes attraktivt. Det er for 2023 en målsætning at have mindst 20 mia. kr. og mindst 10 procent af porteføljen investeret i den grønne omstilling, og andelen af formuen skal være på 15 procent i 2025 og 20 procent i 2030. AP Pension er desuden medlem af Institutional Investors Group on Climate Change og Climate Action 100+ til brug i klimarelateret arbejde.

AP Pension har en strategi målrettet fossile selskaber, da afbrænding af netop disse brændstoffer er årsag til størstedelen af den globale CO₂-udledning. Strategien består af forskellige tiltag og indebærer skærpede eksklusionskriterier, nye bæredygtige

benchmark for visse passive fondsinvesteringer, øget dialog med eksterne forvaltere om nye investeringer i fossile selskaber, øget fokus på udøvelse af klimarelateret aktivt ejerskab samt tidsbundne krav til fossile selskabers forpligtelse til Parisaftalen og til deres klimaambitioner. Hele strategien er tilgængelig på AP Pensions hjemmeside.

7.3 Porteføljens klimaaftryk

I AP Pension ønsker vi at være transparente omkring klimarelaterede risici og vores investeringsporteføljes klimaaftryk generelt. Derfor har vi i AP Pension, i tråd med vores opbakning til Parisaftalen, implementeret en klimarapportering efter anbefalingerne i TCFD, som gør os i stand til at analysere, vurdere og rapportere investeringsporteføljes klimaaftryk samt eksponering til klimarelaterede risici. Denne rapport er offentliggjort på vores hjemmeside og opdateres årligt. Foruden at skabe større transparens omkring investeringsporteføljes klimaaftryk, er formålet med denne rapportering at bidrage til en større forståelse af klimarisici i porteføljen, og sætte AP Pension i stand til at træffe beslutninger på baggrund af disse oplysninger.

7.4 AP Pensions eksklusionskriterier

AP Pension følger FN's, EU's og Danmarks officielle politik over for lande og selskaber. Det betyder, at hvis der er vedtaget sanktioner mod specifikke lande eller selskaber, er det AP Pensions politik at følge disse sanktioner i investeringerne.

I AP Pension ønsker vi ikke at investere i selskaber, som er involveret i produktion af kontroversielle våben. Dette gælder klyngebomber, antipersonel miner, atomvåben samt biologiske og kemiske våben.

AP Pension tager afstand fra skatteunddragelse og forventer, at vores samarbejdspartnere på samme måde tager afstand herfra. AP Pension ønsker ikke at arbejde sammen med samarbejdspartnere, der bevidst foretager skatteplanlægning, som strider mod OECD's BEPS actions. AP Pension har udarbejdet en konkret skattepolitik.

Vi ønsker ikke at støtte op om de selskaber, som udgør den største trussel mod opnåelsen af Parisaftalens mål, og hvor en omstilling til en bæredygtig forretningsmodel umiddelbart anses som uden for rækkevidde. Derfor vil vi ikke investere i selskaber, hvor 30 procent eller mere af omsætningen er relateret til udvinding af termisk kul eller tjæresand. Vi investerer ligeledes ikke i selskaber, hvor 5 procent eller mere af omsætningen er relateret til udvinding af termisk kul eller brug af termisk kul til energiproduktion, og som samtidig har planer om at udvide deres kulaktiviteter signifikant.

Herudover investerer AP Pension ikke i selskaber, som er involveret i tobaksproduktion. Eksklusion af termisk kul og tjæresand samt tobaksproduktion er en naturlig del af AP Pensions arbejde med FN's verdensmål og understøtter AP Pensions ønske om aktivt at bidrage til en grønnere, sundere og mere bæredygtig fremtid.

Eksklusionslisten i AP Pension består samlet set af:

- Selskaber, der ikke lever op til AP Pensions politik, og hvor dialog har vist sig at være virkningsløs
- Selskaber, hvor en andel på 30 procent eller mere af omsætningen er relateret til udvinding af termisk kul eller tjæresand
- Selskaber, hvor 5 procent eller mere af omsætningen er relateret til udvinding af termisk kul eller brug af termisk kul til energiproduktion, og som samtidig har planer om at udvide deres kulaktiviteter signifikant
- Selskaber, hvor en andel på 5 procent eller mere af omsætningen er relateret til tobaksproduktion
- Selskaber, der er involveret i produktion af kontroversielle våben. Dette gælder klyngebomber, antipersonel miner, atomvåben samt biologiske og kemiske våben.

Den fulde liste over de selskaber, AP Pension har ekskluderet, fremgår af AP Pensions hjemmeside. Beslutningen om, hvorvidt et selskab skal på eksklusionslisten, ligger som udgangspunkt hos AP Pensions direktion, men principielle spørgsmål kan blive bragt til beslutning i bestyrelsen. Selskaber, som bliver noteret på AP Pensions eksklusionsliste, vil fortsat blive monitoreret og kan til enhver tid tages op til genovervejelse i tilfælde af, at selskabet har lavet nødvendige tiltag til at agere i overensstemmelse med de internationale principper.

7.5 Aktivt ejerskab til fremme af ansvarlighed og bæredygtighed

AP Pension har indgået samarbejde med internationalt anerkendte og uafhængige rådgivere, som er specialiseret i ansvarlige investeringer, med henblik på at sikre, at vi i AP Pension efterlever vores politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet samt politik for aktivt ejerskab. Gennem samarbejdet med vores rådgivere er vi i AP Pension i stand til at monitorere i hvor høj grad, selskaberne i investeringsporteføljen følger AP Pensions politikker.

I AP Pension overvåger vi løbende og systematisk vores investeringer i børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer i samarbejde med vores eksterne rådgivere. Overvågningen er baseret på vores Politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet.

Dialogliste

AP Pension indgår via den eksterne samarbejdspartner Sustainalytics i dialog med en række af porteføljeselskaber, som ikke er i tråd med de internationale principper for ansvarlig virksomhedsadfærd.

Dialogen tager udgangspunkt i AP Pensions Politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet med formålet om at påvirke et selskabs adfærd eller få det til at implementere nødvendige politikker og strategier til at undgå lignende hændelser i fremtiden. Her ses der særligt på FN's Global Compact, OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder samt FN's retningslinjer om menneskerettigheder og erhverv samt deres underliggende konventioner.

Observationsliste

Hvis der i forbindelse med overvågningen og due diligence screeningsprocesser af porteføljen identificeres selskaber med adfærd eller hændelser, som ikke er i tråd med de internationale principper for ansvarlig virksomhedsadfærd, kan porteføljeselskaber sættes på vores observationsliste. Selskaber som sættes på observationslisten er blevet valgt ud fra et væsentlighedsprincip, hvilket indebærer vurdering af:

- væsentlighed af selskabets potentielle negative påvirkninger på miljø og mennesker, omfanget af disse samt muligheder for at stoppe konsekvenserne
- AP Pensions beholdning i selskabet og dermed mulighed for at påvirke selskabet

Prioritering af væsentlighedsprincippet er i tråd med FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhverv.

Formålet med observationslisten er at skabe transparens omkring de porteføljeselskaber som AP Pension har prioriteret, og hvor ekstra ressourcer allokeres til at indgå og opfølge dialogen med selskabet.

Viser dialogen med selskaberne på observationslisten og dialoglisten ikke resultater inden for et bestemt tidsinterval vil selskabet som udgangspunkt frasælges.

AP Pension samarbejder i flere tilfælde med andre investorer, f.eks. via medlemskab af UN PRI, Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC), CDP (tidligere kendt som Carbon Disclosure Project), Investor Alliance for Human Rights og Climate Action 100+ i udførelsen af aktivt ejerskab.

AP Pension udøver desuden aktivt ejerskab i form af stemmeafgivelse på generalforsamlinger i alle de selskaber, vi er investeret i, gennem en aftale med vores eksterne rådgiver om såkaldt "proxy voting". AP Pension deltager ikke i aktieudlån og vil derfor ikke opleve scenarier, hvor der skal foretages tilbagekaldelse af udlånte aktier i relation til stemmeafgivelse på generalforsamlinger.

En nærmere beskrivelse af, hvordan vi udøver aktivt ejerskab for at fremme selskabers ansvarlighed og overholdelse af internationale principper, er beskrevet i AP Pensions politik for aktivt ejerskab.

Den fulde liste over, hvilke selskaber AP Pension er i dialog med samt detaljer om AP Pensions stemmeafgivelse på generalforsamlinger, fremgår af AP Pensions hjemmeside. Observationslisten fremgår også i AP Pensions hjemmeside.

7.6 Interne beslutningsprocesser og bæredygtighed

Forvaltning af børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer sker både internt og via samarbejde med eksterne kapitalforvaltere.

Intern forvaltning

I de internt forvaltede porteføljer vurderes potentielle investeringskandidater på baggrund af ESG-faktorer, klimahensyn, globale normer, menneskerettigheder,

arbejdstagerrettigheder, miljøhensyn og anti-korruption som en del af selskabets risiko. Den vurdering er baseret på data og analyser fra vores rådgivere og indgår i den samlede bedømmelse af, hvorvidt det pågældende selskab er en attraktiv investeringskandidat. Dermed arbejder vi i AP Pension aktivt med at inkorporere samfundsansvar og bæredygtighed i vores investeringsbeslutningsproces med henblik på at sikre en ansvarlig værdiskabelse. Også i den løbende monitorering af vores investeringsporteføljer indgår der vurderinger i forhold til klima og bidrag til FN's verdensmål for bæredygtig udvikling.

Ekstern forvaltning

Alle eksterne forvaltere, som AP Pension samarbejder med, er bekendt med AP Pensions Politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet og forventes at tage denne politik i betragtning, når de investerer på vegne af AP Pension. Eksterne forvaltere bliver desuden årligt evalueret på deres arbejde omkring ansvarlige investeringer. AP Pension vil typisk have bestemmende indflydelse i de eksternt forvaltede fonde, hvor der investeres, og derfor kan eksklusionslisten implementeres i disse fonde.

I nogle tilfælde bliver der investeret i fonde eller investeringsforeninger, hvor AP Pension ikke har bestemmende indflydelse. I disse fonde eller investeringsforeninger vil AP Pension ikke kunne implementere eksklusionslisten.

Unoterede investeringer

Inden for unoterede investeringer vil en ESG-vurdering, en såkaldt "due diligence" foretages før en investering. ESG-vurderingen har til formål at beskrive de negative påvirkninger på mennesker og miljø, som den pågældende investering potentielt kan medføre samt forvalters evner og ressourcer til at mitigere de potentielle negative indvirkninger. ESG-vurderingen tager udgangspunkt i FN's Global Compact, OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder samt FN's retningslinjer om menneskerettigheder og erhverv. Derudover indarbejder AP Pension ESG-formuleringer til kontrakten med forvalteren for blandt andet at sikre adgang til relevant ESG-data og information om investeringerne i fondene og deres potentielle negative indvirkninger på miljø og mennesker. Det er forvalterens ansvar at vælge investeringer, som indgår i de specifikke fonde. Skulle potentielle væsentlige negative påvirkninger på mennesker og miljø på projekt- eller unoterede selskabsniveau identificeres, vil AP Pension bruge sin indflydelse til at påvirke forvalteren i det omfang, det er muligt.

Passive fondsinvesteringer

AP Pension har primært passive fondsinvesteringer med bæredygtige benchmark, der stiller høje krav til klima og ESG. Hvor disse ikke er implementeret, er det AP Pensions målsætning overvejende at benytte passivt forvaltede aktiefonde, som selv screener deres portefølje efter retningslinjer, der minder mest muligt om AP Pensions politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet.

Statsobligationer

Investering i statsobligationer fra emerging markets-lande sker på baggrund af bæredygtighedskriterier, som AP Pension har valgt, at lande skal opfylde for at kunne

indgå i vores investerbare univers. Der stilles krav på en række områder som blandt andet FN's 17 verdensmål, ESG-score og graden af politisk frihed for landets borgere.

Ejendomme

Når AP Pension, via datterselskabet AP Ejendomme, investerer direkte i erhvervsbygninger, skal de som minimum opnå DGNB guldcertificering. Alle nyinvesteringer i boliger skal svanemærkes og leve op til ambitiøse krav i relation til brug af miljø- og sundhedsskadelige stoffer i byggematerialer og kemiske produkter. Også krav om brug af bæredygtigt, certificeret træ, lavt energiforbrug og godt indeklima er i fokus.

7.9 Gennemsigtighed

AP Pension er åben omkring arbejdet med ansvarlige og bæredygtige investeringer med forbehold for aftaler om fortrolighed. Vi svarer på spørgsmål og henvendelser fra kunder, medier og interesseorganisationer omkring vores arbejde med ansvarlighed og bæredygtighed.

I AP Pension ønsker vi at være åbne omkring vores tilgang til ansvarlige investeringer og hvilke selskaber, vi er investeret i. AP Pension offentliggør derfor en liste over vores investeringer i børsnoterede selskaber, obligationer og forvaltere af unoterede investeringer og selskaber på vores dialogliste og observationsliste. Disse lister opdateres to gange årligt og fremgår af AP Pensions hjemmeside.

8. Roller og ansvar

Bestyrelsen har til ansvar at sikre, at investeringstilgangen reflekterer AP Pensions værdier og målsætninger. Bestyrelsen involveres i de strategiske beslutninger, der træffes om de overordnede rammer for politikken og godkender konkrete mandater samt forslag til nye tiltag for investeringer af større betydning for dele af organisationen.

Det er AP Pensions investeringsafdeling og afdeling for bæredygtige investeringer, der implementerer politikken og udarbejder nye tiltag til godkendelse hos bestyrelsen. ESG-vurderinger og identifikation af potentielle negative bæredygtighedsfaktorer er vedlagt indstillinger, der kræver godkendelse af AP Pensions Investeringskomite.

8.1. Investeringsudvalg

Bestyrelsen for AP Pension livsforsikringsaktieselskab har nedsat et Investeringsudvalg for at styrke bestyrelsesbehandlingen af investeringsindstillinger og investeringsstrategi i erkendelse af stigende regulatoriske krav samt øget kompleksitet af investeringsstrategi og de konkrete investeringer med særligt fokus på alternative investeringer. Udvalget refererer til bestyrelsen, og fungerer som et forberedende forum inden bestyrelsesmøderne uden selvstændig beslutningskompetence. Udvalget vil også løbende forholde sig til implementering og løbende anvendelse af Politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet.

9. Monitorering, kontroller og rapportering til bestyrelsen

Bestyrelsen i AP Pension livsforsikringsaktieselskab modtager to gange årligt en rapportering om efterlevelse af politikken.

Hvert kvartal kontrollerer AP Pensions Middle Office, at AP Pensions eksklusionsliste er implementeret korrekt. Rapportering omkring dette sendes til AP Pensions chef for bæredygtige investeringer.

Bestyrelserne i datterselskaberne skal inden for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet sikre at driften foregår inden for følgende overordnede ramme:

Foreningen AP Pension f.m.b.a. ønsker, at datterselskaberne via udøvelse af aktivt ejerskab skal forsøge at påvirke selskaberne i AP Pension-koncernens investeringsportefølje i en mere bæredygtig og ansvarlig retning.

Principperne for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet skal være baseret på veldefinerede og anerkendte internationale principper om menneskerettigheder, anti-korruption og miljø og fastlægge minimumskriterier i forhold til ansvarlighed og bæredygtighed.

10. Delegationsadgang

Bestyrelsen delegerer opgaven med implementering og udmøntning af politikken til direktionen.

Det påhviler direktionen at sikre, at alle væsentlige aktivitetsområder og processer omfattet af denne politik er dokumenteret i fyldestgørende forretningsgange.

Direktionen kan videredelegere opgaveudførelsen til en bestemt person eller stabsfunktion.

Direktionen, eller personer til hvem direktionen har videredelegeret opgaver, skal godkende eventuelle nye forretningsgange, inden implementering.

11. Ajourføring

Politikken gennemgås og opdateres af bestyrelsen efter behov, dog minimum én gang årligt.

12. Relaterede dokumenter

Følgende politikker relaterer sig til Politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdets anvendelsesområde:

- Politik for datterselskaber til Foreningen AP Pension f.m.b.a.
- Politik for investeringsområdet for AP Pension livsforsikringsaktieselskab
- Retningslinjer for Investeringsområdet for AP Pension livsforsikringsaktieselskab
- Politik for aktivt ejerskab for AP Pension livsforsikringsaktieselskab
- Politik for ansvarlig virksomhed og samfundsansvar